

Csángómagyar Cselekvési Terv és a Csángók szervezése

MOLDVAI CSÁNGÓMAGYAROK SZÖVETSÉGE (MCSMSZ)
Klézse, 2000. november 5.

CSELEKVÉSI TERV

A csángómagyar cselekvési terv kidolgozásáért létrehívott találkozó résztvevői 2000. november 3-5. között tartották ülésüket a klézsei csángómagyar közösségi házban. A munkacsoport tagjai:

Bartha András - MCSMSZ elnöke
Róka Szilvia - MCSMSZ alelnöke
Nistor Ilona - MCSMSZ kulturális felelőse
Nistor Mihály - MCSMSZ tag - Pusztina
Ghiurca Valentin - MCSMSZ tag - Külsorekecsin
Szarka Mária - MCSMSZ tag - Külsorekecsin
Bilibók Jenő - MCSMSZ sajtóreferens
Farkas János - Via Spei elnöke
Pál Krisztián - Via Spei alelnöke
Duma András - Szeret-Klézse Alapítvány elnöke
Hegyeli Attila - Szeret-Klézse Alapítvány kuratóriumi tagja, tanár
Bogdán Melinda - Klézse, magyartanárnő
Kotis Mihály - Szeret-Klézse Alapítvány kuratóriumi tagja
Borbáth Erzsébet - Domokos Pál Péter Alapítvány alelnöke
Deáky András - gyimesbükki ny. iskolaigazgató
Gergely István - csíksomlyói plébános
Berszán Lajos - Árpádházi Szent Erzsébet Líceum igazgatója
Szilágyi Zsolt - parlamenti képviselő, RMDSZ
Sántha Attila - író, szerkesztő
Dáné Tibor Kálmán - EMKE titkár, RMDSZ küldött - Kolozsvár
Ferenczes István - Székelyföld és a Moldvai Magyarság főszerkesztője,
Domokos Pál Péter Alapítvány tiszteletbeli elnöke, költő
Pozsony Ferenc - kolozsvári egyetemi tanár, néprajzkutató, szakértő
Tánczos Vilmos - kolozsvári egyetemi tanár, néprajzkutató, szakértő

A munkacsoport munkálatai során kidolgozott egy konkrét cselekvési tervet, amelyhez magunk is, illetve támogatóink is igazodhatunk. Elsődleges alapelvként fogadtuk el azt, hogy a csángó kérdés megoldása kizárólag Moldvában lehetséges, tehát intézményeink tevékenységét is itt kell lebonyolítanunk. Ugyanakkor kijelentjük, hogy magunkat a magyar nemzet részének tekintjük, számítunk a Kárpát-medence magyarságának segítségére. Tisztelettel kérjük támogatóinkat, hogy ebben a munkában támogassanak, illetve döntéseiknél vegyék figyelembe az alább leírt cselekvési tervet.

A munkacsoport a következő témák mentén dolgozta ki cselekvési tervét, mely témák egy egységes koncepció részét képezik:

I. Civil szervezeteink működése

II. Információs hálózat kiépítése

III. Oktatás

IV. Rendezvények

V. Gazdaság

VI. Egyház

VII. Kitelepedés/-ítés

I. Civil szervezeteink működése

Jelenleg aktívan a következő három civil szervezet működik Moldvában:

Moldvai Csángómagyarok Szövetsége (továbbiakban MCSMSZ)

Az MCSMSZ-t tíz évvel ezelőtt hozták létre Sepsiszentgyörgyön. Jelenleg több mint 200 tagja van a különböző moldvai csángó falvakban. Pusztinán és Klézsén a Szervezetnek van önálló fiókszervezete is. Tagjaink a következő falvakból vannak: Trunk, Lujzikalagor, Forrófalva, Gyoszen, Frumósza, Nagypatak, Lészped, Magyarfalu, Szabófalva, Külsorekcsin, Szerbek, Somoska, Csík, Bogdánfalva, Újfalu. Tagságunk bővítése elkerülhetetlen, megfelelő infrastruktúra és személyzet megléte esetén ez meg fog történni. Az MCSMSZ-nek ernyőszervezetként kell koordinálnia a többi moldvai magyar civil szervezet működését és kapcsolatát. Kérjük, hogy megkérdezése nélkül senki ne döntsön a moldvai magyarság lényegi ügyeit érintő kérdésekben.

Via Spei Csángó Ifjúsági Szervezet (továbbiakban Via Spei)

A moldvai csángómagyarok fiataljainak összefogásával (jelenleg több mint 150 tagja van) 1999-ben alakult. A Szervezet biztosítja a közösségük iránti felelősségérzet fejlesztését fiatal tagjainak. A Szervezet a jövő záloga, tagjai azok a fiatalok, akik vállalják magyarságukat, és utánpótlást biztosítanak az MCSMSZ számára. Központjuk Bákóban működik, önálló fiókszervezeteik működnek: Klézsén, Forrófalván, Pusztinán és Újfaluban.

Szeret-Klézse Alapítvány

Az Alapítvány 1999-ben jött létre Klézsén. Jelenleg egy közösségi házat működtet, illetve két szaktanár megkezdte ebben a házban a magyar nyelvi oktatást.

A Szeret-Klézse Alapítvány tevékenységét és az általa kialakított közösségi házat (teleházat) példa- és modellértékűnek tartjuk. Folyamatos működésével mintát szolgáltat más csángó közösségek részére is, hozzájárulhat egy többfunkciós (oktatási, művelődési és gazdasági célokat követő) teleház-hálózat létrehozásához a moldvai csángó falvakban. Folyamatban van egy az Alapítvány tulajdonában levő vállalkozás bejegyzése. (Ennek leírását l. a gazdasági fejezetben).

Mindhárom civil szervezet eddigi tevékenysége során bizonyította létjogosultságát (a csángó ügy tematizálása és monitorizálása a román és nemzetközi közvélemény előtt, kapcsolattartás az anyaországi és nemzetközi szervezetekkel, oktatási eredmények, helyi szervezetek fokozatos megerősödése, rendezvények szervezése stb.).

Megegyeztünk abban, hogy a fenti civil szervezetek működési feltételeit biztosítanunk kell, e nélkül elképzelhetetlen bármilyen cselekvési terv megvalósítása. A szervezetek jelenlegi vezetősége (első ízben vezeti a Szövetséget egy felkészült, fiatal csángómagyar értelmiségi gárda) garancia arra, hogy a megfelelő erősítés esetén képesek legyenek a cselekvési terv kivitelezésére, a támogatók, tagság bizalmának elnyerésére. Az elmúlt tíz évben szakmailag megfelelően kiképzett és hazatért csángó fiatal értelmiségiek máris bekapcsolódtak a szervezeti munkába, de támogatás nélkül nincs lehetőségük önmegvalósításukhoz és közösségük képviseléséhez. A mindenkori román hatalmi szervek felé azt a

határozott elvárást támasztjuk, hogy bennünket magyar kisebbségnek tekintsenek, illetve kisebbségi jogainkat biztosítsák. Az RMDSZ-t pedig felhatalmazzuk, hogy nevünkben ezeket a jogokat képviselje a román politikai életben. Felkérjük, az RMDSZ Ügyvezető Elnökségét arra, hogy a legitim csángómagyar szervezetek javaslata alapján nevezzen ki egy, a csángó ügyek koordinálásával megbízott személyt. Kérjük ugyanakkor arra is, hogy a csángókat érintő kérdésekben ne döntsenek a legitim moldvai érdekképviseleti szervezetek megkerdezése nélkül. Más politikai pártokkal való együttműködés feltételének tartjuk részünkről a csángó kérdés konstruktív megoldásának támogatását. Felkérjük politikusainkat, hogy csak olyan pártokkal működjenek együtt, akik felhagynak az eddigi asszimilációs politikával. A megfogalmazott alapelv alapján a csángómagyarok nem tekinthetők külön nemzetként. Ilyen értelemben az RMDSZ-t érdekképviseleti pártunknak tekintjük. Felkérjük az EMKE Országos Elnökségét, hogy támogassa szervezeteink kapcsolatépítését a hazai magyar szakmai civil szervezetekkel, az erdélyi szórványban működő közmuvelődési szervezetekkel, valamint a munkánkat segíteni tudó határon túli intézményekkel. Kérjük a mindenkori magyar kormány segítségét jelen cselekvési terv megvalósításához. Javasoljuk, hogy a kormány intézményeiben dolgozó csángó-referensek, tanácsadók kiválasztásakor konzultáljanak a moldvai magyar szervezetek vezetésével is.

A fenti szervezetek minimális működéséhez nélkülözhetetlen:

MCSMSZ: - megfelelő székház és infrastruktúra biztosítása Bákóban; - éves működési költségek biztosítása (irodafenntartás); alkalmazott személyzet tekintetében a következőkre van feltétlen szükség: elnök, ügyvezető alelnök, könyvelő, titkár, sajtóreferens, jogtanácsos. A felsoroltak közül háromnak állandó munkatársként kell dolgoznia, másik hárommal pedig megbízási szerződés alapján (könyvelő és jogtanácsos dolgozhat a két szervezetnek párhuzamosan); az MCSMSZ nyilvántartásainak rendbetétele kell bekövetkezzen egy megfelelő adminisztratív hálózat kiépítésével párhuzamosan.

Via Spei: - megfelelő székház és infrastruktúra biztosítása Bákóban (összevontan az MCSMSZ székházzal); éves működési költségek biztosítása (irodafenntartás); alkalmazott személyzet tekintetében a következőkre van feltétlen szükség: elnök, ügyvezető alelnök, könyvelő, titkár, jogtanácsos. A felsoroltak közül egynek állandó munkatársként kell dolgoznia, másik kettőnek pedig megbízási szerződés alapján (könyvelő és jogtanácsos dolgozhat a két szervezetnek párhuzamosan);

Szeret-Klézse Alapítvány: a Klézsén kialakított közösségi ház (teleház) működésének biztosítása, az építkezések befejezése (az oktatási személyzetten kívül legalább két személy alkalmazása: éjjelőr, adminisztrátor); megfelelő infrastruktúra biztosítása; az elkezdett tevékenységek, szolgáltatások anyagi fedezetének biztosítása.

II. Információs hálózat kiépítése

Jelenleg nem létezik információs hálózat a moldvai csángó falvakban, amely lehetővé tenné híreink közvetítését, tevékenységeink népszerűsítését, tagjaink, az általunk képviselt közösségek tájékoztatását. A hiányosság pótlását a következő lehetőségekben látjuk:

II. 1. Rádió létrehozása: meg kell találnunk azt a technikai, jogi, anyagi lehetőséget, amely biztosítja minden moldvai csángó faluban az általunk készített rádió-musorokat. (átfogó tervet dolgoz ki az MCSMSZ számára 2001. jan. 1-ig Bilibók Jenő)

II. 2. Felkérjük a Duna Televíziót, a Magyar Televíziót, illetve az RTV magyar nyelvű adásának szerkesztőségét, hogy rendszeresen kövessék a moldvai csángó közösségeket érintő események

alakulását, erről hírt adjanak. Felajánljuk az MCSMSZ sajtószolgálatának segítségét munkájukban.

II. 3. Írott sajtó tekintetében: jelenleg három moldvai magyarsággal foglalkozó (róluk, illetve nekik szóló) lap van: Moldvai Magyarság (Csíkszereda), Mi Magunkról (Klézse), Via Spei Press (ifjúsági közlöny, Bákó). Ennek ellenére nem sikerült biztosítani a moldvai csángómagyarság magyar információs ellátását. A terjesztés megkönnyítése céljából az MCSMSZ egy katasztert hoz létre, adatai alapján kiépíti a megfelelő helyi terjesztőket.

Meg kell alkotnunk egyrészt az MCSMSZ sajtószolgálatát (Bilibók Jenő), amely begyűjti a friss információkat és ezeket kezeli. Kiadunk egy Csángó Értesítőt, melyet a tagoknak rendszeresen kiküldünk. A Moldvai Magyarság folyóirat jelleget kap, a Mi Magunkról marad klézsei helyi lap, míg a Via Spei Press ifjúsági közlönyként működik. Írott sajtóanyagot, amennyiben moldvai falvakban is terjesztjük, kétnyelvűre kell terveznünk.

II. 4. Létre kell hoznunk egy saját honlapot, de ugyanakkor az MCSMSZ sajtószolgálat friss hírekkel jelentkezik különböző internetes Web-lapokon. Így a nemzetközi közvélemény előtt is reprezentáljuk a moldvai magyarság ügyét. A Web-lapokra fel kell kerülnie mindhárom nyomtatásban megjelenő lapnak is. A honlap létrehozásához, folyamatos frissítéséhez infrastruktúrára, illetve személyzetre van szükségünk.

II. 5. Teleházakat kell létrehozni megfelelő infrastruktúrával, hogy hálózatként szolgálják az információk továbbítását.

III. OKTATÁS

Az elmúlt tíz évben a moldvai csángó gyerekek magyar nyelvű képzésének egyetlen reális változata az volt, ha erdélyi vagy magyarországi iskolákban tanultak. Voltak jó szándékú helyi kezdeményezések is, amelyek moldvai csángó falvakban próbálták kielégíteni az ilyen irányú igényeket, de hatékonyságuk a szakszerűtlen képzés miatt minimális volt. Ezeket helyettesítenünk kell a szakképzett pedagógusok által végzett oktatással. Az erdélyi oktatási kísérletnek deklarált célja az volt, hogy egy csángómagyar értelmiségi réteget felneveljen, azonban oktatáspolitikai tervezés hiányában ez a képzési forma csak részben valósította meg a módszereiben is átgondolt kitűzött célt.

Az erdélyi és magyarországi iskolákban az anyanyelvi eloképzés és megfelelő szelekció nélkül érkező moldvai csángómagyar gyerekek számára az oktatási nyelv, kulturális környezet hirtelen megváltozása óriási nehézséget jelentett a beilleszkedésben és a versenyképes tudás megszerzésében. Az eddigi tapasztalatok azt mutatják, hogy a gyerekek ilyen jellegű oktatása számos nehezen megoldható pszichopedagógiai problémát támaszt. A csíkszeredai József Attila Általános iskolában a pedagógusok megfelelő szakmai, erkölcsi és anyagi támogatás nélkül 1990-2000 között összesen 171 moldvai csángómagyar gyermeket tanítottak meg magyar nyelven írni, olvasni, készítettek fel a szakmai, szakközépiskolai vagy elméleti oktatásra. Ez az oktatási forma hiányosságai ellenére lehetővé tette azt, hogy a szakképzett csángó fiatalok (megfelelő támogatással) most hozzájárulhassanak a kibocsátó moldvai csángó közösségeik megerősítéséhez, érdekvédelmi szervezeteik irányításához, az anyanyelvi oktatás elindításához szülőföldjükön. Ez az oktatási forma nem tekinthető a moldvai csángó oktatás végleges megoldásának.

Miután a csíkszeredai József Attila általános iskolában megszűnt a moldvai csángómagyar gyermekek oktatása, az ott szerzett előzetes tapasztalatok teljes mellezősével indult be Gyimesfelsolokon 1999-ben a moldvai magyar nyelvű képzése általános iskolai és középiskolai szinten. Úgy véljük, hogy nincs szükség túldimenzionált moldvai csángómagyar oktatási központra sem Gyimesfelsolokon sem máshol. Az oda már beiratkozott diákoknak biztosítani kell a versenyképes tudás megszerzésének lehetőségét, oldani kell az iskolaközpont zártságát, sajátos program keretén belül biztosítani kell felzárkóztatásukat,

szabad pályaválasztásukat és felkészítésüket a továbbtanulásra.

Ellenjavallt, hogy magyar nyelvű eloképzés nélkül a moldvai csángómagyar gyermekeket cikluszáró/végző általános vagy középiskolai osztályokba irányítsák. Javasoljuk, hogy Gyimesfelsolokon (olyan esetekben, amikor nem részesültek szülőfalujukban alternatív magyar nyelvű eloképzésben) előzze meg az általános iskolai képzésüket anyanyelvi elokészítő tréning. 12 évesnél kisebb korú gyerekeket nem szabad családjától elszakítani. Úgy véljük, hogy az anyanyelvi oktatás bevezetésének vannak más reális esélyei és módzatai a moldvai csángó falvakban. Ennek eddig két formája körvonalazódott.

1. Az egyik lehetőség, hogy a szülők jogos kérelmét továbbra is képviselve bevezessük a helyi román oktatási rendszerbe a magyar nyelv tanítását. **2.** A másik alternatíva lehet a magánoktatási forma. Létre kell hoznunk a moldvai csángómagyar falvakban olyan közösségi házakat (teleházakat), amelyek otthont adnak a moldvai csángómagyar szervezetek irányítása alatt működő kiegészítő oktatási formáknak. A klézsei kezdeményezés pozitív tapasztalatai azt bizonyítják, hogy jogosult egy ilyen oktatási hálózat létrehozása Moldvában. Határozott igény van a klézseihez hasonló teleház létrehozására Pusztinán, Külsörekecsinben, Forrófalván, Lészpeden, Somoskán, Magyarfaluban, Gyoszenben, Lujzikalagorban. Ezen falvak némelyikében már képzett pedagógusok élnek és létezik szülői igény a magyar nyelv oktatására.

Elonyei:

tömegessé válik a magyar nyelv oktatása; megoldható a magyar nyelvű eloképzés; a gyerekek szelekciója az erdélyi továbbtanulásra ellenőrizhetővé válik; pszicho-pedagógiai szempontból elnyösb forma; erősíti szülőföldjükhöz való kötődésüket; minden kisgyerek számára pótolhatatlan a családi környezet, ebben a helyi képzési formában nem szakítjuk el őket családjuktól; csökkentené az óriási anyagi költségeket, lehetővé tenné a meglévő keretek célszerűbb felhasználását.

(Pl. 70 gyerek székelyföldi magyar nyelvű alapképzésének költségeiből Moldvában a közösségi házak rendszerében több mint ezer diákot tudunk magyar nyelvű eloképzésben részesíteni, ugyanakkor az otthon tartózkodó gyerekeknek nem kell fizetnünk szállási és étkezési költségeit.)

A helybeli magyar nyelvű eloképzés után a gyerekek saját képességeik, érdeklődésük és felkészültségük függvényében szabadon megválaszthatják, hogy hol és milyen nyelven folytatják tanulmányaikat. Ezekbe a közösségi házakba biztosítanunk kell olyan értelmiségi fiatalok alkalmazását, akik vállalják ezt az elokészítő oktatást (elsősorban a csángómagyar származású, Erdélyben vagy Magyarországon végzett pedagógusokra gondolunk), akik majd segítik a diákokat döntéseik meghozatalában.

Azoknak a tanulóknak, akik a helyi elokészítő után Erdélybe mennek tanulni, biztosítanunk kell a tanulásukhoz szükséges anyagi és pedagógiai feltételeket. Ebben kérjük a Domokos Pál Péter Alapítvány további folyamatos segítségét, illetve felkérjük annak önzetlen támogatóit, hogy biztosítsák rendszeres tevékenységét.

IV. RENDEZVÉNYEK

A munkacsoport elhatározta, hogy Erdély különböző helységeiben minden évben azonos napon megszervezi a Csángó Nap című rendezvénysorozatot. Elsőrendű célnak tekinti az erdélyi és a moldvai magyarság együttműködésének, segítségnyújtásának kialakítását.

A Moldvában szervezett rendezvények támogatásának elonyben részesítjük. Szükségesnek tartjuk a rendezvények nyitottságát, a helyi polgármesterek, egyházi személyek meghívását, évente egy-egy nyitott nap szervezését a csángó falvakban. A résztvevők ezeken a rendezvényeken kapjanak pontos információkat (szórólapokat, fénymásolatokat, tanácsokat).

Fontosnak tartjuk olyan tapasztalatcsere jellegű találkozók szervezését a helyi polgármesterek és tanácsosok számára Erdélyben és Magyarországon, amelyek elősegítik a tapasztalatok kicserélését, hozzájárulnak a moldvai régió gazdasági, oktatási és művelődési fejlesztéséhez.

A kialakuló közösségi házakban folyamatosan meg kell szerveznünk a népfoiskolákat is, hiszen a

felnevelésének is egy fontos feladat. Szükségesnek tartjuk a csíksomlyói búcsún részt venni szándékozó moldvai csángók kiutazásának megszervezését évente. Ezt a helyi szervezetek összehangolt munkával szeretnék megvalósítani.

V. GAZDASÁG

A munkacsoport tagjai a következő alapelvek, eszközök, illetve konkrét javaslatok alapján szeretnék a csángó gazdasági érdekképviseletet felvállalni:

V. 1. ALAPELVEK, CÉLOK

- A moldvai csángómagyaroknak szülőföldjükön kell megélhetési, megmaradási feltételeket biztosítani.
- Meg kell állítanunk az elszegényedést
- Pozitív motivációt kell kialakítanunk a magyarságtudat megőrzéséhez
- Disszimiláció támogatása (a már asszimilálódottak visszatérése a magyar nemzethez)
- Piacképes szakember-ellátottságot kell biztosítani
- Elo kell segíteni a társadalmi presztízs kialakulását a csángómagyarok körében
- Támogatnunk kell a helyi közösségeket a másság elfogadásában, a tolerancia erősítésében

V. 2. ESZKÖZÖK

- Kisvállalkozások és családi vállalkozások beindítása és erősítése
- A civil szervezetek gazdasági hátterét biztosító vállalkozások létrehozása és megerősítése
- a csángóföldön kívüli tőke idetelepítésének elősegítése
- gazdasági alapokra helyezett együttműködés kezdeményezése a helyi polgármesteri hivatalokkal/ tanácsokkal/civil szervezetekkel
- helyi igényeket kielégítő szolgáltatások biztosítása
- gazdasági tanácsadás megszervezése, gazdakörök működtetése, gazdasági pályázatok szakmai háttérrel biztosítása
- csángómagyar szakemberek képzése, szakértők továbbképzése

V. 3. KONKRÉT ELKÉPZELÉSEK

KLÉZSE:

A Szeret-Klézse Alapítvány mellett működő KFT által kezdeményezett tevékenységek: asztalos műhely, pékség, mezőgazdasági géppark létrehozásának, helyi népművészeti termékek előállításának és forgalmazásának támogatása; munkaerő-közvetítés; faluturizmus kiépítése; utas szállítás, illetve postaszolgálat.

Felelőséget vállalnak a konkrét tervek kidolgozásáért: HEGYELI ATTILA, DUMA ANDRAS, KOTIS MIHÁLY

Határidő: 2000. dec. 1.

A helyi vállalkozók támogatásának megszervezése:

Vállalja: DUMA ANDRAS, KOTIS MIHÁLY, HEGYELI ATTILA

Határidő: 2001. jan. 1

PUSZTINA:

Deszkavágó kisüzem létrehozása, asztalos műhely fejlesztése. Felelős: BARTHA ANDRÁS

Határidő: 2001. jan. 1

Pékség, malom, tejfeldolgozó, gyapjúfésülő létrehozása.

Felelős: NISTOR MIHAI

Határidő: 2001. jan. 1

Utasszállító vállalkozás létrehozása (Pusztina — Bakó, Pusztina - Moinest, Pusztina - Budapest)
Felelos: BARTHA ANDRÁS, NISTOR MIHAI

GYIMESBÜKK:

Turisztikai bázis kiépítése és tovább fejlesztése.

Felelos: DEÁKY ANDRÁS

Határido: 2001. jan. 1.

TRUNK:

gombatenyészet létesítése

Felelos: RÓKA SZILVIA

Határido: 2001. jan. 1.

Fontos feladat további helyi gazdasági lehetőségek felmérése, kontakt emberek keresése olyan vállalkozásokban is, mint pl. autószerelés, kovácsmuhely, Internet kávézó, sertéstenyésztés, az autentikus népzene és díszítőművészet népszerűsítése stb.

A felelosök vállalják, hogy a terveket írásban elkészítik, leadják, január folyamán összesítik és megtárgyalják.

Mindezek kivitelezéséhez szakemberek segítségére van szükségünk.

VI. EGYHÁZ

Nyíltságot várunk el saját egyházmegyéink vezetői részéről az együttműködés reményével. Szándékunk továbbra is kérni püspökségünktől (Iasi) az alternatív magyar nyelvű misét. Ennek elérése érdekében aláírásgyűjtést fogunk kezdeményezni.

Tekintettel arra, hogy a római katolikus egyháznak megtartó szerepe volt és van a magyar nemzet fennmaradásában, felkérjük tisztelt magyar püspökeinket arra, hogy határozottan emeljék fel szavukat a csángómagyarok sorsának jobbítása érdekében.

VII. KITELEPEDÉS/ÍTÉS

Olyan átfogó tervet dolgoztunk ki, amelynek megvalósítása esetén, reméljük, az elvándorlás csökken, illetve megszunik. Ehhez mielőbbi szükség van arra, hogy mind gazdaságilag, mind pedig az oktatás, a kultúra területén fejlődés történjen.

A gazdasági fellendülés, a családi és kisvállalkozások támogatása a csángó falvakban nagyon hozzájárulhat ahhoz, hogy az elvándorlás legfőbb kiváltó okának - az elszegényedés - hatását csökkenteni lehessen. Támogatnunk kell anyagilag, erkölcsileg, politikailag azon hazatelepülő csángó fiatalokat, akik vállalkozni szeretnének, vagy közösségük fejlesztését, megtartását célzó intézményeket szeretnének építeni. Szorgalmazzuk, hogy azon csángómagyar személyek vagy családok, akik az elvándorlás mellett döntenek, olyan környezetbe kerüljenek, ahol identitásukat konfliktusok nélkül meg tudják élni, és (az MCSMSZ programjaival összhangban) megtarthatják, megerősíthetik magyar kultúrájukat, ezáltal erősítvén a nemzetet, amelyhez tartoznak.

ALÁÍRÁSOK:

P.H.

MCSMSZ Via Spei Szeret-Klészse Alapítvány

Klészsen, 2000. november 5.

Szerény felkérés egy Csángó Nap szervezésére

Kultúra nélkül nincs nemzet.

A magyarság kultúrája nem lehet teljes anélkül, hogy minden magyar népcsoport értékeit, hagyományait elismernék és hasznosítanánk. Meggyozódásunk, hogy minden magyarnak szívügye, hogy a legkeletibb és legelhagyatottabb magyarok, a moldvai csángók osi értékei megmaradjanak és beépüljenek az összmagyarság tudatába. Ideje, hogy az a kultúra, amely európai szinten is kivételes fontosságú, megörzöndő érték, mindannyiunk büszkeségévé váljon.

A moldvai magyarok és annak három reprezentatív szervezete, a Moldvai Csángómagyarok Szövetsége, a Via Spei Ifjúsági Szervezet, a Szeret-Klészse Alapítvány tiszta szívvel fordulnak a magyarság felé, és nem kérnek egyebet, mint szeretetünket. Éppen ezért a jelen szöveg erdélyi aláíróival együtt javasoljuk, hogy évente szervezzünk egy olyan Csángó Napot, amikor Erdély-szerte és bárhol a világon, ahol magyarok vagy olyan nem-magyarok élnek, akik tenni szeretnének valamit a csángókért, kinyilváníthatják szeretetüket, szolidaritásukat.

Legyen egy nap, amikor kimondjuk: fontos nekünk a csángó kultúra.

Egy nap, amikor segítünk hátrányos helyzetben levő testvéreinken.

Egy nap, amikor nem számon kérünk, hanem elfogadjuk őket.

Amikor nem nevetjük ki, ha olyan különösen beszélnek magyarul.

Amikor azt nézzük, milyen jól tehetünk értük.

Amikor nem politika dominál, hanem a szeretet.

A Csángó Napon székely találkozik csángóval, magyar találkozik a magyarral.

Ez az a nap, amikor az egyszerű emberek, az egyházak, a helyi önkormányzatok éreztetik a szeretetet, a magyarság összetartó és megtartó erejét. Amikor nincs széthúzás, nincs politikai torzalkodás, csak felelősségérzet van a csángókért. Amikor nincs szükség frázisokra, sem szólamokra, csak szeretetre, mert a csángóknak ma ez kell.

Moldvában a magyarok eljutottak oda, hogy a segítségünkkel képesek arra, hogy lábra álljanak.

Klészsen létrejött egy Magyar Ház, ahová az emberek a magyar szóért jönnek be, ahol a gyerekek egymást váltva tanulnak magyarul. A csángó fiatalok, a Remény Útja (Via Spei) tagjai a falvakat járják, és mozgósító rendezvényeket szerveznek. A Moldvai Csángó Magyarok Szövetségét ma egy olyan fiatal és képzett csapat irányítja, mely áldozatos munkával, megszágyenítően alacsony fizetésért a legnagyobb hatékonysággal tevékenykedik a csángók jogaiért.

Éppen ezért a Csángó Nap egyik fontos célja az, hogy az erdélyi, a magyarországi, a nyugati magyar - erejéhez mérten - segítsen abban, hogy a klészseihez hasonló magyar házak (szaknéven teleházak - és tényleg tele van a klészsei ház) jöjjenek létre más falvakban is, fontossági sorrendben Pusztinán, Külsörekecsinben, Forrófalván.

Ha minél több pénzt sikerül összegyűjtenünk, annál több ház lesz tele magyar szóval Moldvában. Nem kidobott pénz ez: Klézse példája mutatja, igény van erre, és képesek működtetni és tartalommal feltölteni e helyeket. Legyen hát Szent Miklós ünnepe a Csángó Szolidaritás Napja. Idén ezt a napot december 3-án, vasárnap szervezzük meg.

Mindenki, aki szervezni akarja a Csángó Napot a saját közösségében, kérjük, forduljon a Moldvai Csángómagyarok Szövetségéhez, tel.: (00- 40) 34/188278, vagy a helyi EMKE szervezethez .

P.H.

MCSMSZ Via Spei Szeret-Klészse Alapítvány A TANÁCSKOZÁS RÉSZTVEVOI / ALÁÍRÓI:

Bartha András - MCSMSZ elnök.....
Róka Szilvia - MCSMSZ alelnök.....
Nistor Iona - MCSMSZ kulturális felelős.....
Nistor Mihály - MCSMSZ tag (Pusztina).....
Ghiurca Valentin - MCSMSZ tag (Külsorekecsen).....
Szarka Mária - MCSMSZ tag (Külsorekecsen).....
Bilibók Jenő - MCSMSZ sajtóreferens.....
Farkas János - Via Spei elnök.....
Pál Krisztián - Via Spei alelnök.....
Duma András - Szeret Alapítvány elnöke.....
Hegyeli Attila - Szeret Alapítvány kuratóriumi tagja, tanár.....
Bogdán Melinda - magyartanár Klézsén.....
Kotis Mihály - Szeret Alapítvány kuratóriumi tagja.....
Borbáth Erzsébet - Domokos Pál Péter Alapítvány alelnöke.....
Deáky András - ny. gyimesbükki iskolaigazgató.....
Gergely István - csíksomlyói plébános.....
Berszán Lajos - Árpádházi Szent Erzsébet Gimnázium igazgatója.....
Szilágyi Zsolt - parlamenti képviselő / Bukarest.....
Sántha Attila - író, szerkesztő.....
Dáné Tibor Kálmán - EMKE képviselő.....
Ferenczes István - Moldvai Magyarság főszerkesztője.....
Pozsony Ferenc - néprajzkutató, szakértő.....
Tánczos Vilmos - néprajzkutató, szakértő.....

Klészse, 2000. november 5.

ASOCIATIA MAGHIARILOR CEANGAI DIN MOLDOVA (AMCM)
MOLDAVI CSÁNGÓMAGYAROK SZÖVETSÉGE (MCSMSZ)
ASSOCIATION OF CHANGO-HUNGARIANS IN MOLDAVIA (ACHM)
RO-5500 Bacau, O.P. 1. C.P. 124. Tel/Fax: +40-34/188278
E-mail: mcsmsz@easynet.ro

ORGANIZATIA DE TINERET VIA SPEI
VIA SPEI CSÁNGÓ IFJÚSÁGI SZERVEZET
RO-5500 Bacau, O.P. 1. C.P. 124. Tel:+40 34/112641 Fax: +40-34/188278
E-mail: viaspei@freemail.hu

FUNDATIA SIRET-CLEJA
SZERET-KLÉZSE ALAPITVÁNY
RO-5529 Cleja,. Tel:+40 34/253269 Fax: +40-34/253269
E-mail: hegyeli@yahoo.com

Sántha Attila
(santhaattila@SoftHome.net)